HERCEGOVA

ABECEDARKA

CIJENA 5 DINARA

ZAGREB 1937

TISAK „TIPOGRAFIJE" D. D. ZAGREB

HERCEGOVA

ABECEDARKA

ZA POUČAVANJE ODRASLIH NEPISMENJAKA

ZAGREB 1937

TISAK „TIPOGRAFIJE" D. D. ZAGREB

Po ovoj **Abecedarki** može odrasloga nepismenjaka (an-al-fa-be-ta) naučiti ne samo poznavati slova nego i čitati i pisati svaki pismen čovjek (pa i školsko dijete), ako se drži ovih uputa:

1. Mi svoje misli izrazujemo *govorom.*

2. Jedna izrečena misao — to je *rečenica.* Na primjer: „Ja sam bio u školi".

3. Svaka rečenica sastoji se od *riječi.* Na primjer: *„ja"*, *„sam"*, *„bio"*, *„u"*, *„školi"*, zatim *„čitati"*, *„knjiga"*, *„stol"* itd.

4. Svaka se riječ sastoji od *glasova.* Na primjer: *„z-i-d"*, *„p-o-d"*, *„k-r-t"*, *„v-r-t"*, *„n-o-s"*, *„s-i-n"*, *„m-i-r"*, *„r-a-t"*, *„v-o-l"* itd.

To je prvo, što treba nepismenomu kod poučavanja prije svega protumačiti. Jer dok nepismenjak ne zna razlikovati, iz kojih glasova sastoje pojedine riječi, — ne treba mu knjige ni pokazati. Tko *uhom* razlikuje *glasove,* naučit će lahko čitati i pisati, gotovo igrajući se.

Iz početka treba početnicima govoriti riječi samo od jednoga sloga *sa tri slova,* jer u takvim riječima se pojedini glasovi najbolje razlikuju.

Onda valja uzeti riječi od dva slova: *„j-a"*, *„t-i"*, *„m-i"*, *„n-o"*, *„o-n"*, *„t-u"*, *„u-š"*, *„t-e"* itd.

5. Kad učenik znade već dobro razlikovati glasove, kad znade razliku između „glasa", „riječi" i „rečenice", — tad mu istom (drugi ili treći dan) treba protumačiti ovo: *Slika glasa,* kad se glas *napiše,* to je onda — *slovo.*

6. *Prije* nego se pokazuje, kako se pišu slova, treba učenicima predočiti razliku između *samoglasnika* (jakih glasova) i *suglasnika* (slabih glasova).

Samoglasnici su takvi glasovi, koji se dadu *sami* za sebe *glasno* izgovoriti, pa se zato i zovu *samoglasnici.* Tih je *pet: i, u, o, e, a.*

Kod *suglasnika* se treba iz početka duže zadržavati. Razjasniti treba, da su suglasnici takovi glasovi, koji se ne mogu sami o sebi glasno izgovoriti (m, l, t, k, s), nego samo s drugim (jakim) glasom, pa se zato i zovu *su*-glasnici.

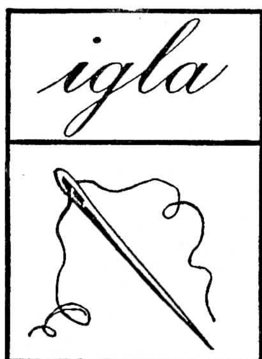
7. Svaki suglasnik treba *spajati* sa svim samoglasnicima (na primjer: *ja, ju, je, ji, jo, oj, aj, joj),* a onda i sa svim poznatim suglasnicima *(to, ta, ti, tu, te; eto, taj, tata, teta, jato).*

8. Dnevno ne treba uzimati više od jedne vježbe (stranice). Bez prekida smije se učiti najviše jedan sat.

9. *Prepisivati* može se dati učenicima počam od četvrte vježbe, ali samo sa štampanoga.

10. Kad početnik nauči čitati i pisati, treba da čita *svaki dan* iz početka *pol sata,* a kasnije *kroz više mjeseci* bar *pet minuta* dnevno i to najbolje *„Dom"* Antuna Radića i „Kalendar Seljačke Sloge".

Rudolf Herceg.

i *u*

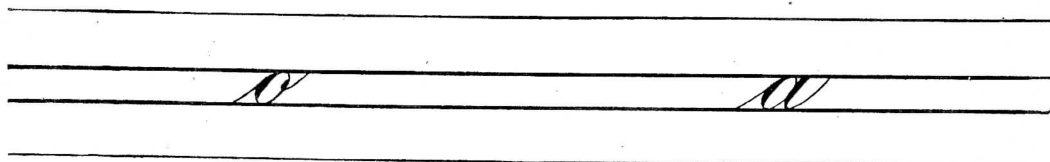
i u

i	*u*	*i*	*u*	*i*	*u*
u	*i*	*u*	*i*	*u*	*i*
i	*i*	*u*	*u*	*i*	*i*

u	u	i	u	i	i
i	i	u	i	u	u
i	u	i	u	i	u

o a

o a o a o a

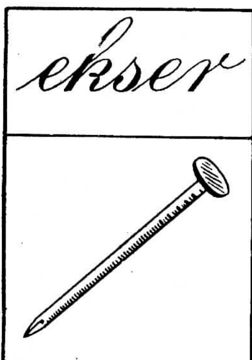
a o a o a o

o i a u a o

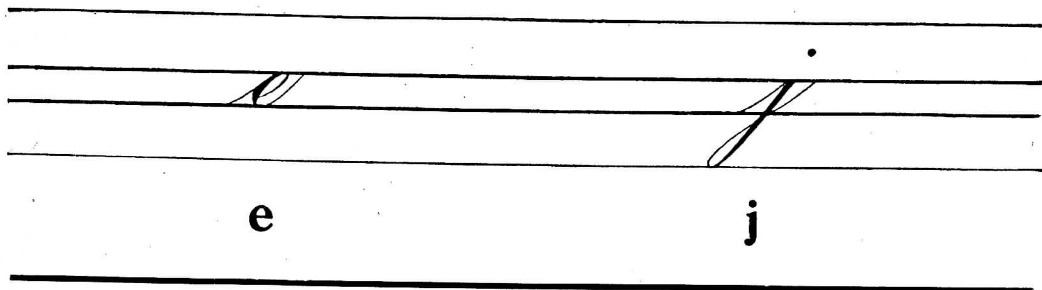
a o a o a o

o a o a o a

o a i u a i

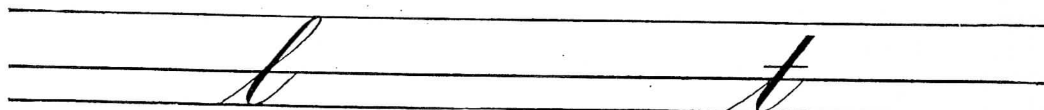

ji ji ju ju jo jo
ja ja je je oj aj
je ju uj ja joj

je	ji	ja	ju	jo	je
aj	ja	uj	oj	ju	jo
ja	je	ju	ja	je	ji

l **t**

l i li l a la l u lu

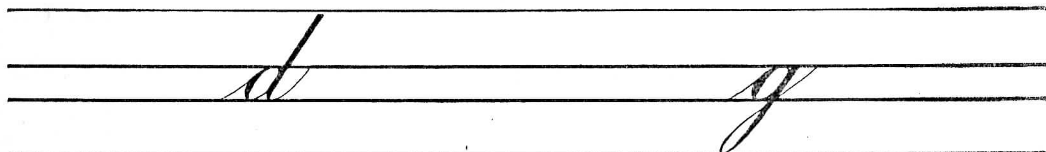
l o lo l e le t i ti

t e te t a ta t u tu t o to

lo	le	ta	tu	lu	je	to
la	ju	te	li	ti	jo	taj
jaj	tuj	ja	i	ti	je	to

d **g**

d i di d a da d e de

d u du d o do g a ga

g e ge g u gu g i gi g o go

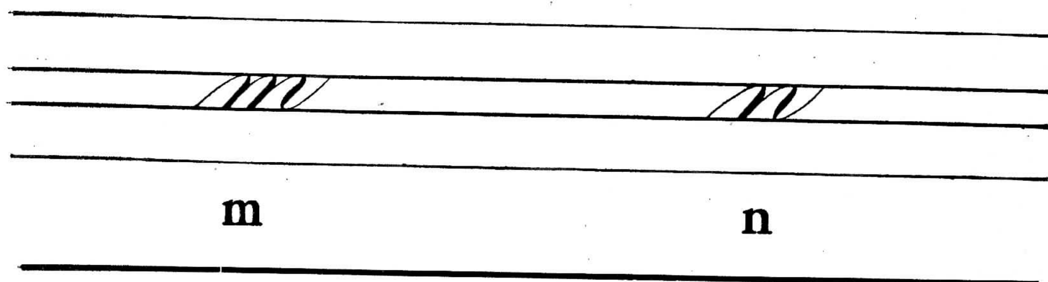
do daj da du ga ge **gi**

go de di gu ta le **jo**

duga, jelo, tata, gledati, **tele.**

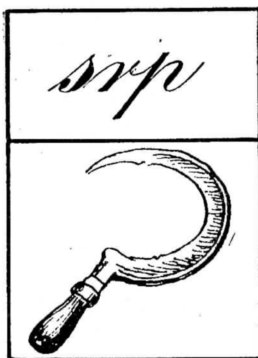

ma ma mi mi mu mu

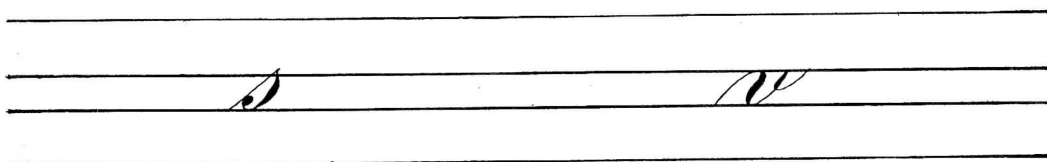
me me mo mo no no

ni ni ne ne na na nu nu

mama, milo moje, dom je moj,
gledamo, molimo, lan, loj, lug,
mogu ili ne mogu, idem u gaj.

s v

si si sa sa se se

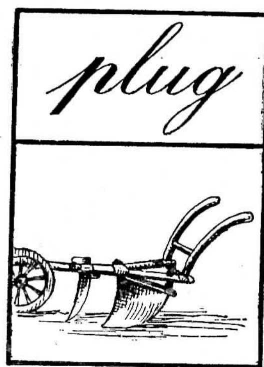
so so su su ve ve

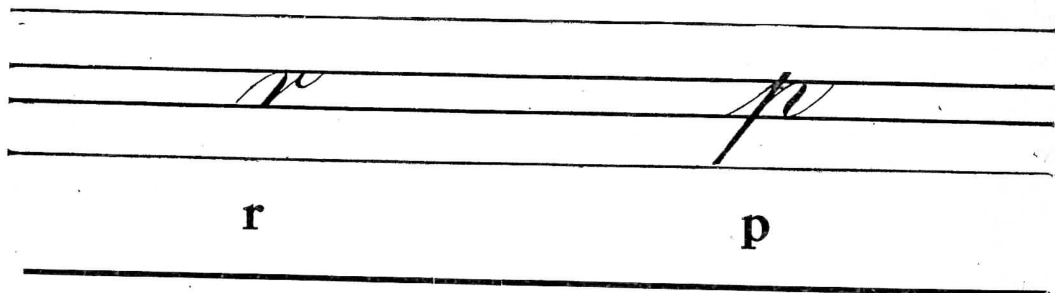
vi vi va va vu vu vo vo

volim svoju domovinu, selo je

veselo, slava je, slovo do slova

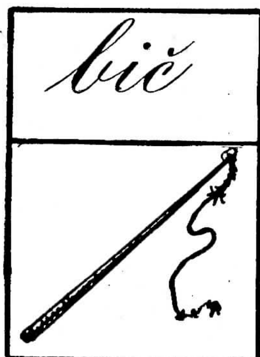

ri ri ra ra re re

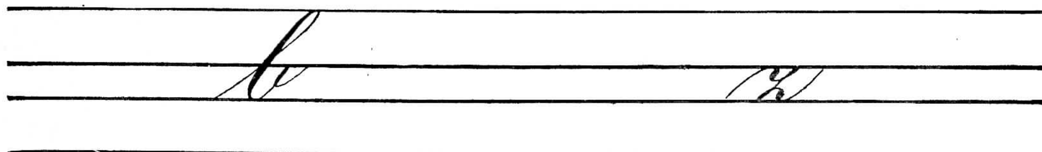
ro ro ru ru pa pa

pi pi pe pe pu pu po po

rado jedemo jagode, idem u lov na jelene i srne, pijemo vino i vodu.

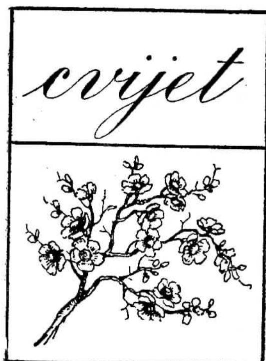

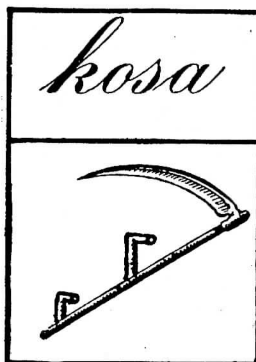

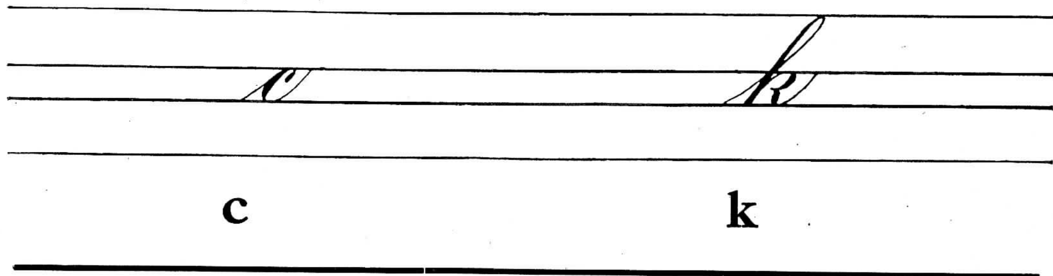
b **z**

ba ba be be bi bi
bu bu bo bo zi zi
ze ze zu zu zo zo za za

novo zvono zvoni glasno, brat i sestra idu u goru, ova berba nije bila dobra, radimo plugom i branom, dobar dan.

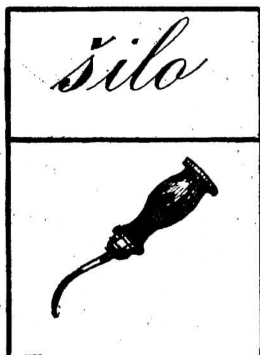

c i ci ce ce ca ca

c u cu co co k e ke

k a ka k i ki k o ko k u ku

cvijet je mirisav, u slobodnom domu radimo, pa se nikoga osim boga ne bojimo.

š č

š č

šo šo ši ši še še

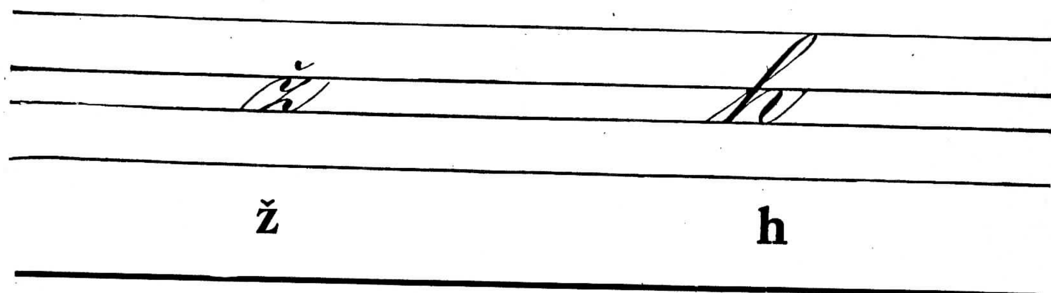
šu šu ša ša ču ču

če če či či ča ča čo čo

čitam i pišem, govoriti je srebro, a šutiti je zlato, slušam i činim, pravi čovjek je pošten i pravedan.

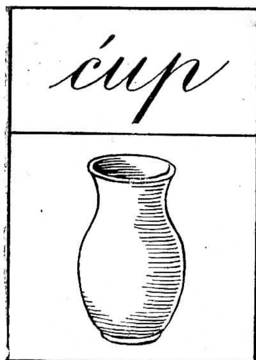

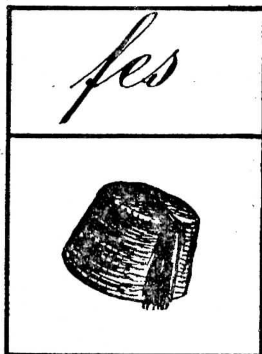

že že ži ži ža ža
žu žu žo žo hi hi
he he ho ho ha ha hu hu

muž i žena dobro se slažu i slušaju,
hrast je tvrdo drvo, hajd sad u kolo,
hvala bogu, živimo dobro svi u slogi.

ć f đ

ći ći ća ća fo fo fa fa

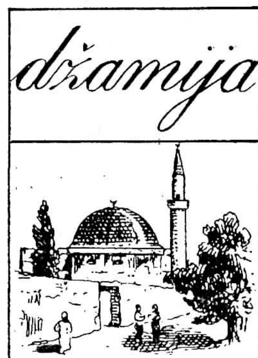
fi fi fe fe fu fu

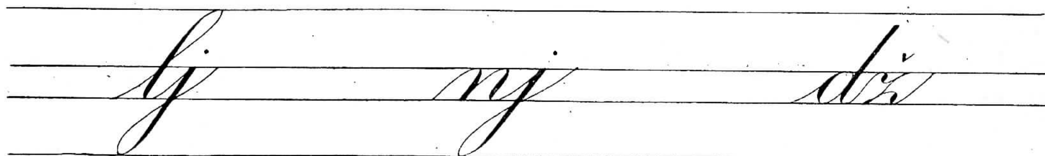
đo đo đa đa đe đe đi đi

ćuk je noćna ptica, danas nije ništa jeftino, mladi ljudi rado čitaju pjesme i pripovijedke, a stariji dobar i koristan nauk.

lj **nj** **dž**

---

lji lji lja lja lje lje

nji nji nja nja nje nje

dža dža džo džo dže dže

ljubimo te naša diko, dobra knjiga vrijedi zlata, džamija je visoka, znanje je moć, pitanjem se cijeli svijet prođe, pijanomu more do koljena.

mala i velika slova

aA, bB, cC, ćĆ, čČ,

a A, b B, c C, ć Ć, č Č,

dD, džDž, đĐ, eE, fF,

d D, dž Dž, đ Đ, e E, f F,

gG, hH, iI, jJ, kK,

g G, h H, i I, j J, k K,

l L, lj Lj, m M, n N, nj Nj,

l L, lj Lj, m M, n N, nj Nj,

o O, p P, r R, s S, š Š,

o O, p P, r R, s S, š Š,

t T, u U, v V, z Z, ž Ž.

t T, u U, v V, z Z, ž Ž.

ČITANKA.

Vuk i pastiri.

Vuk je vidio, kako se pastiri časte janjetinom, pa uzdahne glasno:

»Ah, kakve bi huke i buke bilo, da ja uzmem samo jedno malo jagnje, a oni – gle, jedu bezbrižno ponajbolju ovcu!«

To je čuo jedan pastir, pa mu odvrati:

»Ej, vučino stara, ali mi jedemo svoje!«

Bez orača i kopača nema kruha ni kolača.

Prase se mjeri vagom, a čovjek čovječnošću.

S potocima svaka voda jaka.

Ima znanja, ali duše nema.

Muha.

Orao je vol u polju, a muha mu sjedila na rogu' pa se sunčala. Druga neka muha doleti odnekud, pa je upita:

„A što ti tu radiš?"

Muha s roga odvrati joj dignuvši oholo glavu: „Pa zar ne vidiš? — Orem!"

Jarad.

Otišla je koza u polje po krmu (hranu), a jarad zatvorila u koš, pa im zapovjedila, da nikoga ne puštaju. Ona im reče:

„Samo kad čujete moj glas, onda otvorite".

Čuo je to vuk, prišao do koša i zamekeće kozjim glasom:

„Djeco, otvorite, mati vam je došla, nabrala vam krme".

Djeca provire kroz prozor, pa povikaše:

„Glas je materin, ali noge vučje, ne smijemo otvoriti".

Magarac i konj.

Čovjek je imao magarca i konja. Išli oni putem, a magarac reče konju:

„Meni je težko, ne mogu svega da vučem, skini s mene ma samo nešto!“

Konj ga ne posluša. Magarac od napora padne i pogine.

Kad je gazda pometao sve s magarca na konja, pa još i magarčevu kožu, zavapi konj:

„Oh, težko meni jadniku, težko meni nesrećniku! Ja mu nijesam htio baš nimalo pomoći, a sad eto vučem sve, pa još i njegovu kožu!“

Hrabar pas.

Pseto, što laješ?
Vukove plašim.

Pseto, što utegnu rep?
Vukova se bojim.

Dva pijetla.

Čupala se dva pijetla na gnojištu. Jedan je bio jači, pa iztukao drugoga i potjerao ga sa gnojišta. Sve se kokoši okupile oko pijetla i stale ga hvaliti. Pijetao je htio, da i na drugom dvorištu saznaju za njegovu snagu i slavu. Uzleti na plot, zalomi krilima i zapjeva gromko:

„Gledajte me svi, ja sam pijetla nadjačao! Nijedan pijetao na svijetu nije tako jak".

Još nije ni dopjevao pravo, a orao sleti, — nadjača pijetla, sgrabi ga pandžama i odnese u svoje gnijezdo.

Ljudsko srdce.

Ljudskom srdcu uvijek nešto treba,
Zadovoljno nikad posve nije:
Čim željenog cilja se dovreba,
Opet iz njeg sto mu želja klije.

Petar Preradović.

Za drugoga tko se krije, toga bolje da i nije.

U jato, golube, da te kobac ne odnese!

Vol i miš.

Neki vol ležao je u svojoj staji. U to izađe iz rupe miš, priđe k volu, popne mu se na leđa i stane se šetati po njem. Vol ga pogleda poprijeko, pa mu reče: „Siđi s mojih leđa, jer ako te udarim samo repom, ne ćeš se više u rupu povratiti. Ne znam samo, kako se usuđuješ pristupiti k meni ti, koji si svakomu samo na štetu".

Miš siđe s vola i ode u svoju rupu.

Nakon nekoliko dana uplete se vol u konopac, kojim je bio vezan, pa otimajući se stane lupati po staji. Čuvši miš tu lupu izviri iz rupe, pa vidjevši, što se dogodilo, priđe k volu, pregrize konopac i tako spasi vola.

Vidjevši vol, da je previše cijenio sebe i svoju snagu, reče: „Da nije bilo tebe, ja bih sada poginuo, a tako će se dogoditi svakomu, tko samo sebe cijeni, a drugoga prezire".

*

Beli se, beli...

Beli se, beli beli grad,
Vu njem se konjci zigraju,
Po divojku se spravlaju.
Divojka im se plakala,
Nevestica ju talažila:
„Muči, pak muči zelvica!
Tak su ti mene pelali,
Pak sam ti debra dečkala

Devetim zetim punica,
Devetim snaham svekrvica.
Vuz saku snahu mladi sin,
A vuz najmlaju lepa či.
Za nju se biju Bišćani
I si hrvatski junaki!

Narodna pjesma iz Prodindola u plješivičkom Prigorju.

Gdje se dva svađaju, treći se smije.

Petar i Pavao išli su putem, nađu orah, pa se počnu svađati: Petar reče: „Orah je moj, ja sam ga prvi opazio." A Pavao reče: „Orah je moj, ja sam ga podigao."

Dok su se oni tako svađali, prođe tuda neko momče, pa vidjevši, zašto se Petar i Pavao svađaju, priđe k njima i uzme orah govoreći: „Ja ću vas izmiriti!"

Tada uzme orah, razdrobi ga, pa polovinu lupine pruži Petru govoreći: „Ovo tebi, što si ga prvi opazio." Drugu polovinu lupine pruži Pavlu: „Ovo tebi, što si ga podigao." Jezgru pak pojede sam govoreći: „Ovo meni, što sam vam sudio." A onda se nasmije i ode.

Što se ono po plotovi bili?
To su moji laneni peškiri.
Ja ji prela i otkala sama,
To me moja naučila mama.

Narodna pjesma iz Vetova kod slavonske Požege.

Izbiruša.

Cura Mara tugu tugovala,
Tugovala tri godine dana.
Prvog lita Bogu se molila:
Daj mi Bože momka kićenoga.
Drugog lita teški post postila;
Daj mi Bože momka radinoga.
Trećeg lita zavit učinila,
Išla bosa i gladna i žedna:
Daj mi Bože momka ma kakvoga.
I molila i poste postila,
I zavite prid svitom činila:
Ali momka nije isprosila.

Sve mislila pa jednu smislila:
Ona uze divit i artiju,
Knjigu piše Ivi Kujundžiji:
Kujundžija na glasu delija,
Kujundžija tako ti alata
I tvojega majstorskog zanata,
Ti si kovo rala i motike,
Oštre kose i ljute sikire:
Skuj mi momka od suhoga zlata,
Ti ne žali mene ni dukata!
Nemoj plava, jer mu ne virujem,
Nemoj mala, jer mi ne prkosi,
Ni zelena, jer tugu donosi,
Ni pijanca, jer mlatilom mlati.
Skuj mi momka mlada i garava,
Crne oči, lica rumenoga,
Mlada, jedra, pasa junačkoga!

Kujundžija knjigu povratio,
U dvi riči Mari govorio:
Ne probiri kruha nad pogaču,
Niti vina, kad rakije ima,
Već se čuvaj lole i lopova.
I to pamti, zaboravit nemoj,
Ljudi piju, lopovi se biju.

Narodna pjesma iz Čemerna kod Sarajeva.

Majmun i lisica.

Izabrale su jednom zvijeri majmuna sebi za kralja. Lisica dođe k majmunu, pa mu reče:

„Ti si nam sad kralj, pa zato ti hoću i služiti: našla sam u šumi blago, hajde, da ti ga pokažem!"

Majmun se obradova i pođe za lisicom. Lija dovede majmuna do stupice, pa mu reče:

— Evo ga ovdje, uzmi sam, ja bez tebe nijesam htjela da diram.

Majmun turne šapu u stupicu i ulovi se.

Tada lija odtrča, dozva sve zvijeri, pa im pokaza majmuna:

— Gledajte — reče — kakvoga ste sebi izabrali kralja. Ta vidite, da pameti nema, ulovio se u stupicu.

Lepo speva tiček.

Lepo speva tiček, drobni moj slaviček
U toj črnoj gori na kiti borovi.
Mimo njega jaše kralj Matijaš mladi:
„Hodi z menom tiček, dobri moj slaviček!
Ja ti budem daval cukorek zobati,
Cukorek zobati, malo mleka piti."
„Vera pak ti nejdem, kralj Matijaš mladi,
Bi mi tvoje dekle meni klun odsekle,
Bi mi tvoji slugi z mene perje skubli.
Rejši si bum letil tam vu črnu goru,
Tam vu črnu goru na kitu borovu.
Tam si budem speval do sve skradnje vure!"

Narodna pjesma iz Hrastovca u Hrv. Zagorju.

Gnijezdo.

z „Lišća" Frana Mažuranića.

Naše dvorište bilo je ograđeno kamenim zidom. U tom zidu ugnijezdila se ptičica.

Ulaz u gnijezdo bijaše s vanjske strane zida, ali je u zidu bila pukotina, te smo mogli — s naše strane — kroz tu pukotinu motriti sve, što se je u gnijezdu događalo.

Ptičice time smetali nismo.

Kakovo veselje bijaše — nam djeci — motriti, kako ženka sjedi, kako hranu donaša, kako je hrani, poji i čisti. Cijele sate smo tako gledali.

Jednoć dotrči k meni mala sestra, plačuć, — jer da je zmija u gnijezdu.

— A ptičići?

— Pojela ih zmija.

— — Zbilja? U gnijezdu zmija, a na zidu sirota ptičica cvili —

*

Poznam njeku siromašnu udovicu, i ta je imala kuću punu djece — — —

A tko je sada u kući? — Advokat!

Kad tu udovicu vidim, sjetim se one uboge ptičice . . .

Nitko ne bi posjekao šume, da ona sama ne da držalo za sjekiru.

Žena dotarica.

Šala iz Poljica u Dalmaciji.

Uze niki mladić divojku od bogate kuće, a on bija siromašak. On baš priša' na ženistvo, a ne donija sobon ništa, nego golo tilo, ono robe na sebi i jednu lipu zimsku kabanicu. Žena mu bila zle naravi, kuga sarajevska! Ne dala mu nikad mira, ni pogledat krivo na nju, a kamo li taknit prston, jer mu ona uvik govorila: „Ti si na momu, ja te 'ranim, šta si mi donija!" /Dozlogrdilo mu to, te jedne večeri dođe umoran iz polja, skinija kabanicu ispod greda, razastre po tlevu, privali ženu na kabanicu pa udri šakan: „Ej, pasja viro, sad si ti na momu, 'oš li mirovat?" pa je prilomi dva tri puta, 'di sunce ne grije.

Iz knjige „Poljica, narodni život i običaji."

Pjesma seljačke omladine.

Hajdemo u polje, tamo cvate klas,
kruha bijeloga bit će za sve nas.
Vinogradi vinom rode, oj,
a sloga se širi, mili rode moj!

Hajdemo na livadu, med pastira krug,
tam stado pase, pjesmom zvoni lug.
Sladkim mlijekom stado doji, oj,
a sloga se širi, mili rode moj!

Hajdmo u selo, tam je božji dar,
kruh, mlijeko, vino uz seljački mar
Plodnu ti njivu pošten škropi znoj,
a sloga se širi, mili rode moj!

Mijo Stuparić.

Zimzelenu.

Zimzelene, drago cvijeće,
Ti si cvijeće roda moga,
Koji nema stalne sreće
Od postanka tužnog svoga.

Zimzelene, cvijeće milo,
Što i zimi si zeleno —
Znak mog roda — čvrsto, živo,
Kad sve mrtvo i ledeno.

Zimzelene, cvijeće drago,
Domovinske kiti grudi,
Kada hoće to nam blago
Stisnut zima i led hudi!

Zimzelene, cvijete mili,
Cvijete mili roda moga,
S tobom su se još kitili
U Matije Gubca doba.

Znak si bio kmetske sloge,
Kmetske vojske znak si bio,
Svjedok bio svih nepravda,
Spram seljaka što ih bilo.

Zimzelene, cvijeće tužno,
Tužno cvijeće roda moga,
Reci, da l' će bolje biti
Sad u ovo novo doba?

I slobode naše krila
Da li su se već razvjla?
Ili vèć su i slomljena? —
Pitam tebe, zimzelena.

I sada nas sve okiti —
I sve sine i sve kćeri,
Da već nitko ni ne misli
O izdaji spram materi.

Zimzelene, znakom budi
Naše vojske, naše sloge,
Da u ovo važno doba
I Hrvati budu ljudi.

Vjerujuć u dobrog Boga,
S ufanjem u pravednoga
Kada ljubav sve zakrili,
Bit će sretan rod moj mili.

Mara Matočec.

Korjen nauka gorak je, ali je plod sladak.

Očima znanje, ušima vjera.

Da zna vol, kolika mu je snaga u rogovima, nitko ga ne bi upregao u jaram.

Hrvatska domovina.

Lijepa naša domovino,
Oj Hrvatska zemljo mila,
Stare slave djedovino,
Daj, o Bože, sretna bila!
Mila kano si nam slavna
Mila si nam ti jedina,
Mila kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina!

Vedro nebo, vedro čelo,
Blaga prsa, blage noći,
Toplo ljeto, toplo djelo,
Bistre vode, bistre oči;
Vele gore, veli ljudi,
Rujna lica, rujna vina,
Silni grom', silni udi, —
To je naša domovina:

Žanju srpi, mašu kose,
Djed se žuri, snoplje broji,
Škriplju vozi, brašno nose,
Snaša preduć malo doji.
Pase marva, rog se čuje.
Oj, oj, zveči, oj, u tmine,
K ognju star i mlad šetuje:
Evo t' naše domovine!

Teci, Savo, Dravo, teci,
Nit' ti Dunav silu gubi,
Kud li šumiš, svijetu reci:
Da svoj narod Hrvat ljubi.
Dok mu njive sunce grije,
Dok mu hrašće bura vije,
Dok mu mrtve grobak krije,
Dok mu živo srdce bije!

Ova pjesma, u kojoj su prve riječi »Lijepa naša domovina«, zove se još i hrvatska himna, to jest svečana pjesma, i to svečana pjesma domovini. Svaki prosvijećeni narod, a i svaka država ima svoju himnu, koja se svira ili pjeva u svečanim sgodama. Kod nas je Hrvata običaj, da se pjevanje ili sviranje naše himne sluša stojeći odkrite glave.

Hrvatsku himnu »Lijepa naša domovina« izpjevao je **Antun Mihanović**, *rodom iz Zagreba, koji je već godine 1818. htio u Beču izdavati hrvatske novine, što je istom god. 1835. pošlo za rukom vođi hrvatskih preporoditelja, Ljudevitu Gaju. Mihanović je jedno vrijeme živio u službi i u Carigradu, a umro je godine 1861. Sahranjen je u Klanjcu u Hrvatskom Zagorju.*

Pjesma »Lijepa naša domovina« prava je svečana pjesma domovini, jer ona kaže sve, što svaki pravi čovjek za domovinu i narod svoj osjeća. (Cijela je pjesma još jedan put veća, a ovdje su tiskane samo prve dvije i zadnje dvije kitice).

Pribilježio **dr Ante Radić.**

Čudnovati most.

Nekakav veliki gospodin povratio se s dalekoga putovanja i šetao s prijateljem po polju, hvaleći se, gdje je bio i što je vidio, a sve je k istini pribrajao bez broja laži.

„Ne — kaže — što sam ja vidio, toga više ne ću vidjeti. Kakova je ovo naša zemlja!? Sad je hladna, sad preveć vruća, sad se sunce skrije, sad preveć svietli. A tamo je pravi raj! Milota je, kad se samo spomenem! Tamo ne treba ni bunde ni svieće: ne znaš, što je noć, i čitavu godinu proljeće. Tamo nitko ne ore i ne sije, a da vidiš, što raste i dozrieva! Eno u Rimu, na primjer, vidio sam krastavac (ugorak), Bože sveti! Hoćeš li vjerovati? Bogme krastavac kao gora velik."

„Gle čuda!" odgovori prijatelj. „E, ima po svietu čudesa, samo ih svatko ne vidi. Evo mi ćemo sad doći do čuda, kakvoga ti niesi vidio. Eno, vidiš li onaj most preko rieke? Sad ćemo morati po njemu prieći. Nije na oko Bog zna što, ali ima čudnu snagu: Nijedan lažac ne smije po njemu prieći: dođe do sredine mosta, a onda padne u vodu. A tko ne laže, može po njem, ako hoće — u kolima."

„A je li velika rieka?" upita gospodin.

„Nije malena", odgovori prijatelj. — „Eto vidiš, prijatelju, svašta ima na svietu. I ako je rimski krastavac velik kao gora, je li, tako si kazao?"

„Ma baš i nije kao gora, ali tako jest kao kuća."

„Težko je vjerovati! No kako mu drago, ali je čudan i naš most, po kojem nam je prieći. Baš proljetos strovalila su se s njega (to zna čitavo selo) dva novinara i jedan fiškal. Ali i krastavac kao kuća, i to je čudo, ako je istina."

„No, to baš nije takovo čudo, jer treba znati, da nijesu svuda kuće kao kod nas. Kakove su tamo kuće? Dvoje može u jednu uljesti, i to ne može ni stati ni sjesti."

„Pa neka je i tako, ali ipak je liep krastavac, u kojem se može dvoje smjestiti. Ali naš je most nešto: Lažac ne može po

njem ni pet koraka koračiti, i već je u vodi. Neka ti tvoj rimski krastavac, ali . . . . . ."

„Čuj — presieče mu rieč lažljivac — čemu da idemo na most? Idemo radije na brod."

Iz „Doma" pok. dra Antuna Radića.

BRIGA.

Pitalo je sunašce
svoju malu sestricu,
dragu našu mamicu,
smrznutu nam zemljicu:
»Čuješ, zemljo, zemljice,
mila moja sestrice,
što ti radiš sada,
kada zima vlada?
Nemaš biser rosice,
nemaš cvijeća, travice —
Gdjegod što je živa,
sve ti se sakriva.
Ne pjevaju ptičice,
ne vide se ribice —
Zar ne mariš više
za svoje mališe?«
Odgovara zemljica,
draga naša majčica:
»Hranu dijelim sada,
dokle zima vlada.
Iz srdca mi krvca vri,
teče, da svi stvorovi,
dok u život nejdu,
sve dobe u redu;
jer, kad ode led i snijeg,
gol postane dol i brijeg, —
ne može ni mati
sve najednom dati«.

Miškina.

SELJAČKA SLOGA.

Seljačka sloga — to mnogo znači,
jer ona može stvarati čuda:
dobra ne ruši, ne mrzi nit' tlači,
pravdu, čovječnost provodi svuda.

Seljačka sloga već je na djelu,
al da uzmogne djelovat pravo,
seljačku treba knjigu dat b'jelu
i u njoj štivo prosvjete zdravo.

Evo sad naša Seljačka Sloga
prosvjetom, znanjem, nas će da grli:
S njom ćemo sretno do cilja svoga . . .
Hrvatski seljak zato k njoj hrli!

Tomo Cukrov.

Domovina.

Zimska nojca već se šulja dolom,
Sitne svijeće po svem pali selu;
Sniježak prši — svakom stablu golom
Rad bi natko košuljicu bijelu.

Nakraj sela stoji kuća stara,
Kano raka čini ti se grobna:
Al' da vidiš, kako pogled vara,
Ded zaviri na okanca drobna.

Nasred stola svijeća dogorijeva,
Do nje zdjela, pladnji, suđe ino;
Majka kćerci, gle, uz zibku pjeva:
»Lijepa naša domovino . . .«

Sinčić mali otcu svom na krilu
Drži knjigu, punu slika, bajka;
I začaran sluša pjesmu milu,
Što mu snenoj seci pjeva majka,
Netom šanu rujne ustne sina:
»Reci, tato, što je domovina?«

Otac svoje pogladio zlato,
Pak mu milo odgovara na to:
»Dok si bio malen kao seka,
Domovina bila ti je cijela:
Ona zibka kićena i meka,
Majka, ja, i ova izba bijela.
Zibka te je ljuljala u sanje,
Majka svojim mlijekom dojila te,
Ja po izbi — nakon muke danje —
Igrah s tobom igre umiljate.

Malo poslije pružila se širom
Preko dvora, vrta, naše njive;
Donle, gdjeno stoje vrbe sive,
Gdjeno gorski potok šumi s mirom.
Onda njojzi pripadala staja,
I kravica, što nas mlijekom hrani,
Male koke, što nam nose jaja,
Vjerni kudro, što nam kuću brani.

Poslije, kad u prvu pođeš školu,
Pružit će se ona po svem dolu;
Bijelo selo obujmit će tude,
U njem dobre i radine ljude,
Dă, još više: one humke, šume,
Što će ljeti jagodama rodit;
One bijele staze, ravne drume,
Kud će tata nedeljom te vodit.

Ali tvoja duša dobro sluti,
Da još dalje vode ovi puti:
Vode uzduž širokoga mora.
Svud se nađu sela, bijeli gradi,
Svuda bistra uma dobri ljudi:
Kojim isti govor život sladi,
Kojim isto srdce grije grudi.

Oh daleko, sinko moj, se pruža
Ova naša domovina krasna;
Njeno ime — mirisna je ruža,
Njena slava — zvijezda vijekom jasna.
O toj slavi pričat će ti knjige,
Štono ćeš ih diljem škola učit;
Pri tom često morit će te brige,
Kako li ćeš pravo sve dokučit.

Ali zato duša će ti ronit
U davninu nevidovnih međa,
Iz nje će ti kao bajka zvonit
Zveket mača junačkih nam pređa.
Ti ćeš doznat, kako su za grudu
Zemlje svoje lili krvi česme;
I sudbinu kako su si hudu
U vječite okovali pjesme.

Čut ćeš kako bjehu tvrđom jakom
Čovječanstva prosvjetnomu rodu;
Spasili mu vjeru i slobodu,
Kroz stoljeća branili ga šakom;
Pojmit ne ćeš samo, je l' im jača
Snaga uma bila ili mača —
Jer su kadšto usred bojne buke
Pograbili pero još u ruke.
Njim su čuvstva ocrtali vrela,
Smjele misli, mašte plamen živi;

Satvorili ona sjajna djela,
Kojim i sad cio svijet se divi.

Tako pređi namrli nam slavu,
A sa slavom ovu dragu zemlju,
Pak su onda naslonili glavu,
Tihi sanak da u groblju drijemlju.
Al' iz groblja glas nam šalju oni;
Nek na umu sveđ nam domovina, —
Ne ćemo li, da ko zvijer nas goni
Tuđim svijetom strašna kletva njina;
Kako i ja, možda, sinko zlati,
Već nad groba crnim lebdim jazom,
Duša brižna htjela bi mi znati:
Hoćeš li mi ti djedova stazom?«

Sinčić — dosle mramorkom u muku —
Na srdašce metnuo je ruku,
S tužnih misli glavica mu gori,
Al' on ipak krepkim glasom sbori:
»Hoću, tato — kunem ti se vjerom —
Radit u dan, učit u noć kasnu:
Junak bit ću mačem ili perom
Za tu našu domovinu krasnu!«

Srećnom ocu krupna suza kane:
Znamen sveti blagoslova nijema;
Sinčića si žarko ljubit stane
Pa ga onda na počinak sprema.

Zimska nojca pustim vlada dolom,
Ljudi u san tonu po svem selu;
Sniježak prši — svakom stablu golom
Rad bi natko košuljicu bijelu.

Dr Gjuro Arnold.

Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.

Poželi svijetu sve ono, što ljubiš i želiš.

O seljačkoj sreći.

Svako ljudsko srdce čezne za srećom. Ljudi obično misle, da je sreća daleko od njih, i da za njom treba ići u Ameriku. To nije tako. Sreća je blizu svakomu čovjeku i mnogi put upravo dolazi k njemu, te samo treba da ju objeručke prihvati. Na žalost, čovjek se obično prevari, te sreću od sebe odgurne. To je zato, jer sreća dolazi uvijek u posve jednostavnoj slici i prilici. Kod malene djece sreća je u onoj naravskoj radosti, po kojoj su djeca, osobito kad su zdrava, vesela kao ptičice. Mala se djeca svemu raduju, i travici i cvijeću; i prašini i pijesku; i vjetru i buri, kiši i snijegu; a najviše se raduju dragomu suncu, njegovomu sjaju i toplini.

Pa ipak koliko ima roditelja, rođaka i dječjih staratelja, koji na djecu viču, ili čak djecu kazne samo radi ove dječje veselosti ili, kako se među gospodom veli, radi dječje živosti. Ovo je velika pogreška, ovo je upravo grijeh proti dječjoj sreći.

Kad djeca malo odrastu, njihova je sreća u ljubavi, i to na selu u ljubavi najprije i najviše za dom i za sve što je u domu i oko njega, a onda, kad od djece postaju momci i djevojke, onda im je najveća sreća i u međusobnoj šali i zabavi, a s vremenom i u ženitbi

Ovako je samo na selu, i hvala Bogu, da je barem tu tako.

Samo na selu dom je nepresušivi izvor sreće za dječake i djevojčice, za momke i za odrasle djevojke. Seljački dom nije naime ni gospodska palača, u kojoj su na jednoj strani naduti gospodari, a na drugoj pokorni sluge, gdje jedni samo zapovijedaju uživaju, a drugi ih samo slušaju i za njih rade, pa se za taj svoj robski rad i za tu svoju poslušnost osvećuju gospodarima tim, što ih varaju, prikraćuju i oštećuju, gdje god samo mogu. I zato u gospodskim palačama nema obično ni pravoga mira ni zadovoljstva, a kamoli prave sreće.

Seljački dom nije niti kukavni radnički stan, koji je obično u kakvom vlažnom podrumu ili u tijesnoj sobici pod krovom. Tu se zapravo ništa drugo ne radi, nego se samo spava, a nedjeljom i blagdanom i svađa radi siromaštva i radi svega onoga zla, koje nastaje iz takvoga siromaštva, kojemu su krivi više drugi, nego ti sam. U tim malim stanovima prevelika je mržnja, a to nije ni čudo, na svu gospodu, osobito na kapitaliste ili bogataše. Već radi te mržnje ne može u radničkom stanu biti pravoga zadovoljstva i prave sreće.

Seljački dom nije ni to, što je obična građanska kuća ili obični građanski stan. I u građanskoj kući na jednoj su strani gospodari, majstori, trgovci, a na drugoj strani njihova družina. Osim toga ima u jednoj kući obično više stanara, to jest više familija pod jednim krovom, pa bi svi ti ljudi morali biti pravi anđeli, da se svaki čas ne posvade na tako tijesnom prostoru radi svakojakih sitnica, a ponajviše radi djece.

U seljačkom domu naprotiv ova su tri neprocjeniva dobra. Prvo, tu je jedna družina ili familija, u kojoj su svi članovi posve jednaki, drugo, tu je zajednički rad u polju, na livadi, u vinogradu, oko blaga i po kući. Ovaj rad obavlja ili sva družina zajedno, ili se u njem izmjenjuje. Ovim se radom dom stvara i uzdržava, i to dobro zna svako družinče. Treće je neprocjenivo dobro u seljačkom domu ona divna zajednica s ostalim selom. Ako u kući nema soli ili kruha; ako se pokvari ili potare nešto, što je odmah potrebno za posao; ako treba nešto vrlo težko dići, ili nešto brzo iztovariti ili natovariti, odeš k susjedu ili k rođaku, prijatelju, odeš u selo. Gospodin iz svoje palače ili radnik iz svoje podkrovnice može naprotiv ići samo u dućan, kad mu što treba. Ako u dućanu nema robe; ako je zatvoren ili ako si bez novaca, onda stradaj.

Složna družina, zajednički posao i složno selo — ovo troje daje seljačkomu domu njegovu pravu i podpunu vrijednost.

Sve ovo osjeća najbolje seljačka mladež, i zato se seljačkomu momku i seljačkoj djevojci nikako ne da u grad, i u obće iz svoje kuće, iz svoga sela. Zato se, na primjer, u našoj Posavini već od pamtivijeka pjeva ova pjesma:

Stara majko, ne dajte me dalko,
Već me dajte, kaj bliže morete,
Čez dva praga, na tri koračaja!

Eto, seljačka djevojka, više po svom srdcu osjeća nego što svojim razumom shvaća, da bi najbolje bilo, da se uda samo na tri koračaja, to jest nekamo u susjedstvo ili u selo ili barem u istu župu.

I dobro je to, što naša seljačka mladež ne ide vesela srdca ni u grad, a kamoli u tuđi svijet. I samo velika sirotinja i svakojako drugo zlo može našega čovjeka natjerati na to, da ostavi dom i domovinu i da ode čak i preko Oceana.

Ali evo, što je najvažnije i za sve nas Hrvate najbolje: Današnji hrvatski seljak u obće i osjeća i zna, da je najsigurnija njegova sreća ne samo u njegovu domu i u njegovu selu, nego i u njegovoj domovini.

Ponavljam: Ne samo u domu i u selu, nego i u cijeloj domovini Hrvatskoj našemu probuđenomu seljaku ta je domovina svuda, gdje živi naš hrvatski seljački narod.

Ove velike spoznaje, ove široke i duboke hrvatske seljačke svijesti nije bilo uvijek među hrvatskim seljačtvom. Još pred 30 godina rijedko bi se koji naš Zagorac ili Ličanin odselio u srednju ili u dolnju Hrvatsku. Pred 20 godina već je to bilo češće, a danas je to, hvala Bogu, već sasvim obična stvar.

Danas se već slažu cijele seljačke familije, njih 5 ili 6, 10 ili 15, 20 ili 30, pa i više, i onda rade ovako: Nikad se ne preseljuju na golu zemlju, nego na takvo mjesto, gdje se odmah može stvoriti desetak, dvadesetak seljačkih do-

mova, to jest čitavo malo selo. Iz staroga doma prenese se i preveze sve, što se može prenesti i prevezti.

I onda se nastoji, da novi dom, da novo selo bude u svem bolje i naprednije od staroga. Evo, ovako probuđeno hrvatsko seljačtvo domovinu stvara i utvrđuje i proširuje i unapređuje.

Sad dakle znamo i vidimo najprije to, da baš seljačka djeca mogu biti, a i jesu, najsretnija od sve djece, jer imaju najviše sunca i zraka, trave i cvijeća i svake prirodne ljepote.

Vidimo i znamo i to, da seljačka mladež, osobito ženska, ima posve pravo, što najviše voli svoj seljački dom i svoje selo, jer joj je tu zbilja sreća najbliža i najsigurnija.

A najviše vidimo i znamo, da danas naš svijestni ili probuđeni seljak ne će tražiti svoju sreću čak u Americi, nego da će ju potražiti i naći u svojoj Hrvatskoj domovini, među svojom seljačkom braćom u onom kraju, gdje je dosta zemlje, a premalo takvih težaka, koji bi tu zemlju radili sebi i djeci svojoj.

A sad još dvije-tri riječi o seljačkoj ljubavi, ili točnije: o seljačkoj ženitbi i obitelji.

Među gospodom i među radničtvom vodi se ljubav često samo za zabavu, a ne vodi se radi ženitbe i rad obitelji, to jest radi djece. Gospoda su za ženitbu, za obitelj i za djecu obično previše pokvarena, a radnik je za nju obično presiromašan. Gospodinu, a još više milostivoj, djeca samo smetaju u zabavi i užitku, a radniku u njegovoj težkoj borbi za život. Seljaku su djeca naprotiv prva i glavna pomoć, te seljački dom bez djece više i nije dom, nego stan, kvartir. Zato se pravi seljak pozna najbolje po tom, što nikada ne vodi ljubavi radi zabave i užitka, nego radi ženitbe, zbog djece i familije.

Još je jedan velik razlog, što seljak, osobito kad je svijestan, može biti najsretniji čovjek na svijetu, a to je ovo: Po crkvenom zakonu i po narodnom običaju na selu se u nedjelje, na sve velike i na nekoje male svetke ne rade ni poljski ni drugi težački poslovi. Osim toga ti se mnogi poslovi ne mogu raditi ni po zimi ni po nevremenu. I tako seljak ima najviše slobodnih dana za svoju duševnu zabavu i naobrazbu, to jest za prijateljske razgovore i sastanke, za veselu pjesmu i zabavu, jednom riječju za sve ono, za što gospoda i radničtvo nemaju vremena — osim u noći.

Svi znamo za onu staru riječ: Noć ima svoju moć. I u istinu, te gospodske noćne sjednice, skupštine i zabave sve je to i previše nesgodno, a obično i sasvim nevaljalo, te iz takvih noćnih sastanaka i zabava dolaze i gospoda i radnici i duhom i tijelom slabiji i gori

Da vam je samo vidjeti, kako to izgleda svaki ponedjeljak po svim tvornicama, pa po uredima, a i po školama. Mjesto da radnici, činovnici i učitelji budu poslije nedjeljnoga počinka okrepljeni i sposobniji za svoj posao, oni su obično tako izmoreni i pospani, te jedva gledaju, a kamoli da valjano rade svoj posao.

I tako cijeli seljački život stvara siguran put, premda obično dosta trnovit, k zadovoljstvu i sreći. I zato svaki naš seljak neka zahvali Bogu ovim riječima: Hvala Ti Bože, što si me stvorio seljakom; i ako se po drugi put rodim, želim i opet biti samo seljak.

Stjepan Radić.

Koliko ima Hrvatâ i njihove zemlje.

Kad god je govor o čitavom našem narodu, svagda treba paziti na to, što naš narod nije niti složan u jednoj narodnoj misli, niti je pod jednom vladom i jednim zakonom. Tako ću i ja sada imati pred očima čitav naš narod, gdjegod ga ima i što god i kako god vjeruje i kakvu god ima vladu.

Zemlje, u kojima živi narod našega plemena i jezika, imaju različna imena. To je upravo tako, kako jedan gospodar ima više njiva, oranica i livada a svaka nosi starinsko svoje ime, a ipak su sve jednoga gospodara.

Prva hrvatska zemlja, koja nosi tudje staro ime, to je D a l m a c i j a. Ona ima ime od naroda, koji je njekada — Bog zna kada — u njoj živio, a zvao se je taj narod Dalmati. To je upravo tako, kao kad koji gospodar kupi oranicu od njekoga čovjeka imenom Buića, pa se ta oranica i dalje zove »Buićka«. Dalmacija je zemlja uz more, uz Sinje more ili Jadransko more. Daleko se je protegnula, sve tamo do Arbanaske, ali je zato uzka. K Dalmaciji spada i mnogo otoka ili ostrova (a to je komad zemlje, koji je sa svih strana obtočen morem).

Druga naša zemlja sa starim tudjim imenom — to je I s t r i j a. I ona je uz more ili baš u moru, jer je sa tri strane obtočena morem. I k njoj, kao što i k Dalmaciji, spada njekoliko otokâ.

Treća hrvatska zemlja, koja nosi staro ime, ali nije baš tudje, to je S l a v o n i j a. Kako je dobila ovo svoje ime, to ću razložiti drugi put. Ova je zemlja medju rijekom Savom i Dravom: preko Drave i Dunava je Ugarska (Madžari), a preko Save četvrta naša zemlja, a to je B o s n a.

Bosna se prislanja uz Dalmaciju na zapadu, a uz Slavoniju na sjeveru; po tom, ako ideš iz Dalmacije na iztok, doći ćeš u Bosnu, a isto ćeš tako doći u Bosnu ako podješ iz Slavonije preko Save na jug.

Peta je naša zemlja Hercegovina Ona se drži sa zapada Dalmacije, kao i Bosna, a sa sjevera se hvata Bosne.

Šesta je hrvatska zemlja ona, koja i do danas nosi samo hrvatsko svoje ime, a to je Hrvatska. Ona je medju riekom Dravom i Jadranskim morem, a Sava ju dieli na dva diela. Hrvatske se drži na madžarskoj strani preko Drave liep komad zemlje u kojoj takodjer živu Hrvati, a to je Medjumurje, jer je medju riekom Murom i Dravom.

Ali još niesmo gotovi. Narod našega plemena živi i u Srbiji, i u Crnoj Gori, a ima ga i u Bačkoj i Banatu na madžarskoj strani preko Drave i Dunava. Ali oni Srbijanci i Crnogorci niesu jedne misli s narodom našim po drugim zemljama, koje sam nabrojio. Uz naš narod u Istriji, Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji više se drži i bolje se s njim slaže susjedni slovenski narod u Kranjskoj, Štajerskoj, Koruškoj i u Primorju....

A sada da vidimo: koliko je to zemlje!

Ne ću vam pisati... mnogo brojeva, jer bi vam malo pomogli. Ja ću vam reći ovako: Onih šest zemalja, to jest: Istrija, Dalmacija, Hercegovina, Bosna, Slavonija i Hrvatska s Medjumurjem — zajedno su velika krpa zemlje na četiri ugla ili ćoška. Na jednoj je strani toj krpi — na zapadu sunca i na jugu — more tu je Istra i Dalmacija; na protivnoj je strani — na iztoku i sjeveru — rieka Drava i Dunav. Sad malo bolje pogledajte ovu kartu —.

U zapadnom uglu — na lievo — stoji uz more grad Trst: na drugoj strani, na iztoku — na desno — medju Savom i Dunavom stoji grad Zemun. Što mislite, koliko je dana hoda pješice od Trsta do Zemuna? Kad bi dobar hodac podbrusio pete i hodao svaki dan na dan osam ura (sahata) bez počinka, ne znam, bi li došao za sedam dana i to onda, kad bi svi putevi i sve ceste vodile ravno, kao po nategnutoj žici. Ali takove ceste nema, i čovjek ne može hodati bez počinka, pa bi takav putnik trebao dobro hodajući i čitave dvie nedjelje. Toliko bi od prilike trebao i od Trsta uz more do Dubrovnika, samo što se na tom putu ceste mnogo više zavijaju, — i to, ako ih i ima. Od Dubrovnika do Zemuna došao bi možda za nedjelju dana, kad bi tu bilo svuda cestâ; ali bi ponajviše morao uzjahati na kakovo paripče ili se kojekuda verati i provlačiti, pa ne znam, bi li došao i za tri nedjelje. Od Zemuna došao bi uz Dravu do Varaždina za osam dana, a od Varaždina opet do Trsta za pet, šest dana.

I tako bi dobar hodac obišao ove naše zemlje možda za 35 do 40 dana, kad bi hodao dan na dan malo počivajući. A ako bi još htio proći preko njih poprijeko od Trsta do Zemuna, i unakrst od Dubrovnika do Varaždina, trebao bi još mjesec dana, pa bi tako za dobra dva mjeseca mogao obići i proći naše te zemlje.

To je dakako račun od prilike, jer se to pravo ne zna, kad još nitko možda nikada nije tako obilazio i prolazio naših zemalja. A i to bi bilo vrijedno. Na takav put bi se mogao odputiti koji naš djetić (kalfa), pa bi imao što pripoviedati.

No ako nitko nije baš ovako putovao oko naših zemalja i preko njih, ipak su na tanko izmjerene, pa tko hoće znati, evo mu mjera u kilometrima: od Trsta do Dubrovnika ima preko pet stotina (500) kilometara, a od Dubrovnika do Zemuna preko tri stotine (300) kilometara, i to, razumije se, u pravcu ravno kao iz puške; jer kad bi mjerio zavijene medje i ceste bilo bi mnogo više.

Koliko naroda živi na svim tim našim zemljama?

Reći ću odmah, da u svim tim zemljama našim živi oko pet milijuna dušâ. Ali koliko je to? Hajde, da se malo poigramo raučna!

Kad bi sav ovaj naš hrvatski sviet, koji živi u Istriji, Dalmaciji, Hercegovini, Bosni, Slavoniji i Hrvatskoj, kad bi se, rekoh, postavio jedan do drugoga, i to: ljudi, žene i djeca (a da se ne bi baš tiskali), načinili bi lanac, koji bi bio dug d v a d e s e t d a n a i d v a d e s e t n o ć i hoda, t. j. dvie tisuće pet stotina (2.500) kilometara.

A kad bi sav ovaj naš sviet nagrnuo k moru i postavio se jedan do drugoga u pravcu od Trsta do Dubrovnika, mogla bi u redu stajati samo jedna petina t. j. milijun. Recimo, da napried stane otac, iza njega žena i troje djece: pa da je njihova sva zemlja pred njima, od mora do Dunava, Drave ili Mure — kad bi se ovako sve izselilo k moru, — što mislite, koliko bi došlo zemlje na svaku ovakovu malu porodicu, na čovjeka i ženu s troje djece? Računajmo! Recimo, da otac stoji napried na širini od pol metra, a to je kao mali slog od

4—5 uzoranih brazda: rekli smo, da je od Zemuna do Dubrovnika oko tri sto kilometara; ali budući da je od Varaždina do Trsta manje, i to oko 200 kilometara, to je poprieko širina od mora 250 kilometara. Tako bi na svaku porodicu ili familiju došao jedan slog, ali kako dug? Gotovo dva dana i dvie noći hoda! A koliko je to zemlje? To vam je preko 20 rali ili jutara, t. j. za 20 dana oranja.

I tako eto znamo da naš narod ima toliko zemlje, da na svaku malu porodicu od pet duša zapada preko 20 rali ili jutara, ili na jednu dušu preko četiri rali.

Učeni ljudi računaju to drugačije. Oni bi rekli, da na našoj zemlji živu na četvornom kilometru (t. j. kilometar dugo i toliko široko) poprieko 43 duše.

Ali ovo je samo poprieko t. j. tako bi bilo, kad bi u svakom kraju bilo jednako mnogo svieta. Ali nije tako. U Bosni n. pr. mnogo je manje svieta, pa tamo zapada na dušu preko pet i pol jutra, a u Hrvatskoj zapada na dušu samo nješto preko tri jutra. A u hrvatskom Zagorju, za zagrebačkom gorom (n. pr. oko Stubice) tamo ne zapada na dušu ni dva jutra. Kad bi dakle sve naše zemlje bile tako naseljene, kako je hrvatsko Zagorje, mogle bi hraniti još jedanput toliko svieta, t. j. oko deset milijuna. Ali više ne bi mogle, jer bi nam onda svim bilo zlo i gore, nego je sada hrvatskomu zagorcu: on mnogi već nema kruha! Siromah, kakav će mu biti Božić!

Dr Antun Radić.

Što je to teorija, a što praksa?

Teorija je puko mudrovanje i umovanje ili građenje kula na oblaku. Teorija je to, kad netko samo snuje i kuje, kako bi on to i to, ili kako će ovo ili ono, naravski sve na veliko i na visoko.

Praksa je svakdašnji život i svakdašnji rad. Kakav je život, takva je i praksa, ali obično funt prakse vrijedi više nego cent teorije.

Iz »Božićnice« za godinu 1914.

Stara šuma.

Onamo, kada pogledam na onu stranu,
Gdje stajala je ona šuma stara,
Tada se uhvatim za grudi
I oštra rezka bol srdce mi para:

Tamo su stajali hrastovi ponosni, gordi,
Stotine godina rasli i bujali
I cijelom kraju i okolini
Starodrevan čar i ljepotu davali.

Svako su se jutro njihovi vrhovi
Sa rujnim zrakama sunca ljubili,
A vjetri laki, svježi, mekani
Svaki su dan između lišća šuškali.

A sada! Ništa više onamo nema,
Nestalo j' divnog prirodnog hrama;
Ne zvoni više onuda zrak
Od veselog ptičjeg pjevanja.

Samo kad kad po onom mjestu,
Gdje mrtva pustoš i praznina zijeva,
Preleti po koja crna zlokobna ptica,
Grakćući kao da im posmrtnu pjesmu pjeva.

Mato Mandić.

Najveća je ona duša, koja može najviše prepatiti, — veća nego ona glava, koja znade najviše zamisliti.

Dr Antun Radić.

Seljačka kultura...

Život je na selu sam po sebi takav, da jača one sklonosti u čovjeka, koje ga čine družtvenim bićem.

Zato seljačka kultura može i mora biti kultura dobrote, kultura marljivosti i opraštanja. Kad bi seljak htio da se za svaku malenkost prepire, on ne bi mogao ništa drugo raditi, nego samo voditi parnice, — sad s komšijom, sad s rođacima, brat s bratom, otac sa sinom... Seljački je život tako zamršen, da bi bio vječna parnica, kad se čovjek ne bi u interesu vlastitom svladavao.

Seljačka je kultura uzko vezana s domom. Dom je seljaku svetinja. On živi u porodici. Seljaka samca gotovo i nema, niti bi mogao da se održi u borbi života.

Seljak je vezan uz svoj dom, u kojemu proživljuje i tugu i veselje, i zato mu je dom domaja, domovina, nešto, što on izgovara s počitanjem. Nikoga seljak toliko ne žali kao čovjeka bez doma, čovjeka, koji nema krova nad glavom.

Uz dom su vezane sve njegove uzpomene: i vjera otaca i pjesma sviju njegovih i dragih.

Dom je seljaku religija, i on ljubi svoj dom, u kojem se rodio, domovinu, zapravo domovine — mnogo domova,

domove svih onih, koji su s njim uzko vezani rodbinstvom, zajedničkim patnjama i zajedničkim neprijateljima.

I ako je seljak vezan uz rođenu grudu, i ako je u njem ljubav spram domovine jaka, ne smeta ga to, da se on i u svim svojim nastojanjima ravna po načelima pravednosti, načelima čovječnosti.

Čovječan je onaj, koji priznaje u drugom čovjeka.

Seljak ne gleda ni na vjeru ni na narodnost, kad prosuđuje pojedine događaje; on ih u prvom redu gleda s gledišta pravednosti.

Seljak je u prvom redu čovjek, a onda sve drugo.

Po njegovu mišljenju jakost je u dobroti. Jak je onaj, tko znade da u sebi svlada životinju.

Dr ĐURO BASARIČEK.

(Iz knjižice „Konac jedne laži".)

Seljački život.

Bog nam je otac, zemlja nam mati,
Hrvatska naša zemljica sveta,
Jer smo od uvijek seljaci Hrvati
Dok bude vijeka, dok bude svijeta,
Zavičaj žarko ljubimo svoj,
Pjevamo gromki naš oj!

Zemljica naša ona nas hrani,
Vraća nam našu seljačku muku,
Pa kad po težkom plugu i brani
S čela i naših žuljavih ruku
Krupan ko zrnje pada nam znoj,
Pjevajmo gromki naš oj!

Biserje naše Božja je rosa,
Što no se jutrom ljeska u travi,
Zlato je klasje, srebro je kosa
Bijela na častnoj staračkoj glavi;
Bogu tek obstanak hvalimo svoj,
Pjevamo gromki naš oj!

Borbu za pravo vijekove duge
Nikda ne klonuv voditi znamo,
Ne ćemo biti ničiji sluge,
Ne ćemo tuđeg, svojeg ne damo,
Pa kad za pravo svršimo boj,
Orit će gromki naš oj!

Dr Vladko Maček.

Brojevi:

jedan	1	jedanaest	11	21	31	50
dva	2	dvanaest	12	22	32	60
tri	3	trinaest	13	23	33	70
četiri	4	četrnaest	14	24	34	80
pet	5	petnaest	15	25	35	90
šest	6	šestnaest	16	26	36	91
sedam	7	sedamnaest	17	27	37	. .
osam	8	osamnaest	18	28	38	. .
devet	9	devetnaest	19	29	39	99
deset	10	dvadeset	20	30	40	100

101	111	200	1.000	2.000
102	112	300	1.001	3.000
103	113	400	1.010	4.000
. .	. .	800	1.100	5.000
. .	120	900	1.900	6.000
109	130	901	1.912	9.999
110	140	999	1.999	10.000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Jedan put jedan...

** 1 × 1 = 1	1 × 2 = 2	1 × 3 = 3	1 × 4 = 4
2 × 1 = 2	2 × 2 = 4	2 × 3 = 6	2 × 4 = 8
3 × 1 = 3	3 × 2 = 6	3 × 3 = 9	3 × 4 = 12
4 × 1 = 4	4 × 2 = 8	4 × 3 = 12	4 × 4 = 16
5 × 1 = 5	5 × 2 = 10	5 × 3 = 15	5 × 4 = 20
6 × 1 = 6	6 × 2 = 12	6 × 3 = 18	6 × 4 = 24
7 × 1 = 7	7 × 2 = 14	7 × 3 = 21	7 × 4 = 28
8 × 1 = 8	8 × 2 = 16	8 × 3 = 24	8 × 4 = 32
9 × 1 = 9	9 × 2 = 18	9 × 3 = 27	9 × 4 = 36
10 × 1 = 10	10 × 2 = 20	10 × 3 = 30	10 × 4 = 40

1 × 5 = 5	1 × 6 = 6	1 × 7 = 7	1 × 8 = 8
2 × 5 = 10	2 × 6 = 12	2 × 7 = 14	2 × 8 = 16
3 × 5 = 15	3 × 6 = 18	3 × 7 = 21	3 × 8 = 24
4 × 5 = 20	4 × 6 = 24	4 × 7 = 28	4 × 8 = 32
5 × 5 = 25	5 × 6 = 30	5 × 7 = 35	5 × 8 = 40
6 × 5 = 30	6 × 6 = 36	6 × 7 = 42	6 × 8 = 48
7 × 5 = 35	7 × 6 = 42	7 × 7 = 49	7 × 8 = 56
8 × 5 = 40	8 × 6 = 48	8 × 7 = 56	8 × 8 = 64
9 × 5 = 45	9 × 6 = 54	9 × 7 = 63	9 × 8 = 72
10 × 5 = 50	10 × 6 = 60	10 × 7 = 70	10 × 8 = 80

1 × 9 = 9	6 × 9 = 54	1 × 10 = 10	6 × 10 = 60
2 × 9 = 18	7 × 9 = 63	2 × 10 = 20	7 × 10 = 70
3 × 9 = 27	8 × 9 = 72	3 × 10 = 30	8 × 10 = 80
4 × 9 = 36	9 × 9 = 81	4 × 10 = 40	9 × 10 = 90
5 × 9 = 45	10 × 9 = 90	5 × 10 = 50	10 × 10 = 100

U širenju pismenosti po Hercegovoj Abecedarki

sudjeluju svi dobronamjerni Hrvati.

Jedni se uče čitati i pisati, drugi poučavaju svoje domare i svoje susjede, a treći se brinu za učila, to jest za Abecedarke, pisanke i olovke.

U tom poslu sudjelujemo dakle svi.

Posebnu zadaću preuzeše **Seljačka Sloga** u Zagrebu s ograncima po selima, **Napredak** u Sarajevu s podružnicama po svim hrvatskim krajevima i **Klub ABC**, družtvo prosvjetnih radnika.

Čim nepismenjak nauči čitati i pisati, poučava odmah drugoga.

Na taj način ne će skoro biti nepismenih Hrvata.

Što sam za to učinio ja?

*

Pojedina Abecedarka stoji ***pet*** *dinara, pisanka* ***jedan*** *dinar, olovka* ***jedan*** *dinar, veća slika „Predstavnici hrvatskog seljačkog pokreta"* ***deset*** *dinara, a šalje ih uz gotov novac svakomu na zahtjev*

SELJAČKA SLOGA
Zagreb, Štrosmajerov trg 12

VJERA U BOGA I SELJAČKA SLOGA

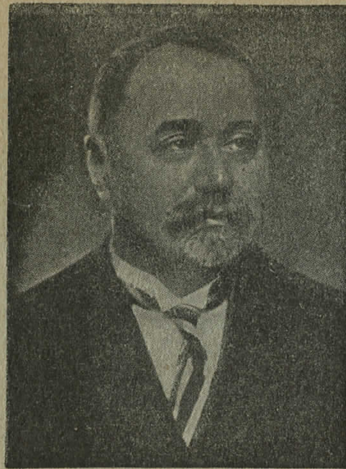

Foto Reputin

STJEPAN RADIĆ
osnivač i organizator hrvatskoga seljačkoga pokreta

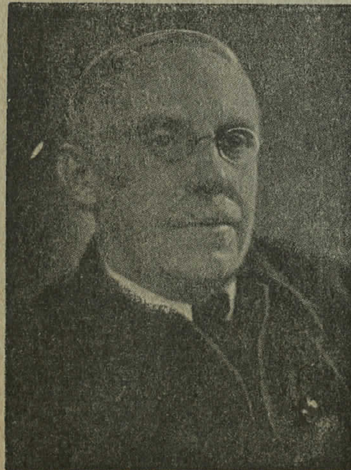

Foto Reputin

Dr VLADKO MAČEK
vođa hrvatskoga seljačkoga naroda

MATIJA GUBEC
najveći hrvatski seljački mučenik

. . . MATIJA GUBEC, SELJAČKI FILOZOF I ORGANIZATOR, PODIGAO JE BUNU NE ZATO, DA PLJAČKA, ROBI I PALI, NEGO DA TADAŠNJU VLADU VELIKAŠA I PLEMIĆA PROMIENI U VLADU PUKA . . .

Stjepan Radić

Foto Firli

Dr ANTE RADIĆ
ideolog hrvatskoga seljačkoga pokreta

Foto Kolzmann

RUDOLF HERCEG
osnivač i predsjednik Seljačke Sloge